

**ĐA DẠNG CÔN TRÙNG Ở KHU BẢO TỒN THIÊN NHIÊN TÀKÓU,
TỈNH BÌNH THUẬN**

ĐẶNG VIỆT ĐÀI, HOÀNG MINH ĐỨC, LƯU HỒNG TRƯỜNG

Viện Sinh học Nhiệt đới

Khu Bảo tồn thiên nhiên (Khu BTTN) Tàkóu với núi Tàkóu có một hệ động vật và thực vật không chỉ có giá trị sử dụng mà còn có ý nghĩa khoa học, cần được quan tâm bảo vệ. Chính vì vậy, khu vực này được xem là một trong những khu rừng đặc dụng quan trọng trong việc bảo tồn đa dạng sinh học của nước ta. Mặc dù vậy, vẫn chưa có khảo sát đa dạng côn trùng nào tại đây được công bố. Vì vậy, việc đánh giá đa dạng côn trùng sẽ góp phần bổ sung thông tin về đa dạng sinh học ở Khu BTTN Tàkóu và là cơ sở cho các nghiên cứu côn trùng sau này.

I. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Khảo sát tiến hành từ tháng X/2008 đến tháng XI/2010, bằng 2 phương pháp: tuyến và bẫy đèn. Phương pháp tuyến là phương pháp chủ yếu, áp dụng cho tất cả các đối tượng côn trùng. Trong 8 tuyến được chọn có 4 tuyến khảo sát núi Tàkóu, gồm tuyến khảo sát đường mòn lên núi từ nhà ga cáp treo (DLN), tuyến xuống núi qua đèo Hải Quân (HQN), tuyến xuống núi ven suối (SCH) và tuyến từ nhà ga cáp treo trên núi lên tượng Phật nằm (TPH). Bẫy đèn trên núi đặt tại nhà ga (NHG) và tượng Phật nằm (PHT). Các tuyến khảo sát khu vực khác gồm tuyến qua Ban Quản lý (BQL), tuyến suối Vàng (SVG), tuyến bung Thị (BTH) và tuyến Tà Đặng (TDG). Bẫy đèn dưới núi đặt tại Ban Quản lý (BAN) và bung Thị (CHC). Thời gian khảo sát ban ngày từ 8g đến 11g và 13g đến 16g. Thời gian bẫy đèn từ 20g đến 21g30.

II. KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN

Qua đợt khảo sát đã ghi nhận được 184 loài thuộc 118 giống, 28 họ, 7 bộ (Bảng 1). Trong số này, bộ Cánh vảy Lepidoptera có số lượng loài ghi nhận được nhiều nhất với 142 loài (chiếm 77% tổng số loài). Tiếp đến là bộ Coleoptera với 17 loài (9%), Odonata với 16 loài (8,7%), Orthoptera với 4 loài (2,1%). Bộ Hemiptera và Homoptera ghi nhận được 2 loài mỗi bộ và Mantodea ghi nhận được ít nhất với 1 loài.

Bảng 1

Danh sách các loài côn trùng ghi nhận tại Khu BTTN Tàkóu

TT	Bộ	Họ	Loài	Vị trí ghi nhận
1.	Coleoptera	Buprestidae	<i>Cyalithus</i> sp.	HQN
2.	Coleoptera	Cerambycidae	<i>Dorysthenes buqueti</i>	BAN, DLN, CHC
3.	Coleoptera	Cerambycidae	<i>Macrotoma</i> cf. <i>crenata</i>	PHT, NHG
4.	Coleoptera	Cerambycidae	<i>Rhytidodera</i> cf. <i>grandis</i>	PHT, NHG
5.	Coleoptera	Cerambycidae	<i>Rhytidodera</i> sp.	PHT
6.	Coleoptera	Cicindelidae	<i>Neocollyris bonellii</i>	BAN
7.	Coleoptera	Curculionidae	<i>Cyrtotrachelus</i> sp.	SVG
8.	Coleoptera	Lucanidae	<i>Prosopocoilus</i> cf. <i>giraffa</i>	NHG
9.	Coleoptera	Meloidae	<i>Mylabris cichorii</i>	DLN,SVG
10.	Coleoptera	Meloidae	<i>Mylabris</i> sp.	DLN, SVG

HỘI NGHỊ KHOA HỌC TOÀN QUỐC VỀ SINH THÁI VÀ TÀI NGUYÊN SINH VẬT LẦN THỨ 4

TT	Bộ	Họ	Loài	Vị trí ghi nhận
11.	Coleoptera	Scarabaeidae	<i>Anomala</i> sp.	CHC, DLN
12.	Coleoptera	Scarabaeidae	<i>Catharsius molossus</i>	PHT,NHG
13.	Coleoptera	Scarabaeidae	<i>Digitonthophagus bonasus</i>	CHC
14.	Coleoptera	Scarabaeidae	<i>Lepidiota</i> sp.	CHC, BAN
15.	Coleoptera	Scarabaeidae	<i>Lepidiota stigma</i>	DLN
16.	Coleoptera	Scarabaeidae	<i>Onitis excavatus</i>	CHC
17.	Coleoptera	Scarabaeidae	<i>Oryctes</i> cf. <i>gnu</i>	NHG
18.	Hemiptera	Pentatomidae	<i>Tessarotoma papillosa</i>	DLN
19.	Hemiptera	Nepidae	<i>Nepa</i> sp.	BTH
20.	Homoptera	Fulgoridae	<i>Pyrops candelaria</i>	DLN
21.	Homoptera	Fulgoridae	<i>Pyrops coelestina</i>	DLN
22.	Lepidoptera	Amathusiidae	<i>Amathusia phidippus</i>	BQL
23.	Lepidoptera	Danaiidae	<i>Danaus chrysippus</i>	DLN, TDG
24.	Lepidoptera	Danaiidae	<i>Danaus genutia</i>	BQL, BTH
25.	Lepidoptera	Danaiidae	<i>Danaus melanippus</i>	BTH
26.	Lepidoptera	Danaiidae	<i>Euploea algea</i>	BTH,DLN, TPH
27.	Lepidoptera	Danaiidae	<i>Euploea camaralzeman</i>	TPH
28.	Lepidoptera	Danaiidae	<i>Euploea core</i>	BQL, TDG, SVG, BTH
29.	Lepidoptera	Danaiidae	<i>Euploea crameri</i>	BQL, BTH, SVG
30.	Lepidoptera	Danaiidae	<i>Euploea eyndhovii</i>	BQL
31.	Lepidoptera	Danaiidae	<i>Euploea klugii</i>	TPH
32.	Lepidoptera	Danaiidae	<i>Euploea midamus</i>	DLN
33.	Lepidoptera	Danaiidae	<i>Euploea modesta</i>	BQL
34.	Lepidoptera	Danaiidae	<i>Euploea mulciber</i>	BQL, DLN
35.	Lepidoptera	Danaiidae	<i>Euploea sylvester</i>	BQL, VG, SCH, PH, HQN, TDG
36.	Lepidoptera	Danaiidae	<i>Ideopsis similis</i>	DLN, BQL
37.	Lepidoptera	Danaiidae	<i>Ideopsis vulgaris</i>	BTH
38.	Lepidoptera	Danaiidae	<i>Parantica aglea</i>	BTH, BQL
39.	Lepidoptera	Danaiidae	<i>Parantica agleoides</i>	BQL
40.	Lepidoptera	Danaiidae	<i>Parantica melaneus</i>	TPH
41.	Lepidoptera	Danaiidae	<i>Tirumala gautama</i>	HQN, SVG
42.	Lepidoptera	Danaiidae	<i>Tirumala limniace</i>	BQL, DLN
43.	Lepidoptera	Geometridae	<i>Dysphania sagana</i>	BQL
44.	Lepidoptera	Hesperiidae	<i>Badamia exclamationis</i>	SVG
45.	Lepidoptera	Hesperiidae	<i>Baoris farri</i>	DLN
46.	Lepidoptera	Hesperiidae	<i>Caprona agama</i>	BQL
47.	Lepidoptera	Hesperiidae	<i>Cupitha purrea</i>	BTH
48.	Lepidoptera	Hesperiidae	<i>Erionota torus</i>	BQL
49.	Lepidoptera	Hesperiidae	<i>Halpe porus</i>	BTH
50.	Lepidoptera	Hesperiidae	<i>Hasora chromus</i>	TDG

HỘI NGHỊ KHOA HỌC TOÀN QUỐC VỀ SINH THÁI VÀ TÀI NGUYÊN SINH VẬT LẦN THỨ 4

TT	Bộ	Họ	Loài	Vị trí ghi nhận
51.	Lepidoptera	Hesperiidae	<i>Hasora proxissima</i>	BQL
52.	Lepidoptera	Hesperiidae	<i>Hyadrotis adrastus</i>	BQL,SCH
53.	Lepidoptera	Hesperiidae	<i>Matapa aria</i>	BQL
54.	Lepidoptera	Hesperiidae	<i>Notocrypta curvifascia</i>	BQL
55.	Lepidoptera	Hesperiidae	<i>Notocrypta</i> sp.	TDG
56.	Lepidoptera	Hesperiidae	<i>Odina</i> sp.	TDG
57.	Lepidoptera	Hesperiidae	<i>Odontoptilum angulatum</i>	TDG
58.	Lepidoptera	Hesperiidae	<i>Pelopidas mathias</i>	SVG
59.	Lepidoptera	Hesperiidae	<i>Potanthus omaha</i>	DLN
60.	Lepidoptera	Hesperiidae	<i>Potanthus</i> sp.1	BQL
61.	Lepidoptera	Hesperiidae	<i>Potanthus</i> sp.2	SVG
62.	Lepidoptera	Hesperiidae	<i>Tagiades gana</i>	BQL
63.	Lepidoptera	Hesperiidae	<i>Tagiades japetus</i>	BTH
64.	Lepidoptera	Hesperiidae	<i>Tagiades parra</i>	DLN
65.	Lepidoptera	Lycaenidae	<i>Acytolepis puspa</i>	BTH
66.	Lepidoptera	Lycaenidae	<i>Amblypodia narada</i>	SVG
67.	Lepidoptera	Lycaenidae	<i>Anthene emolus</i>	BTH
68.	Lepidoptera	Lycaenidae	<i>Arhopala pseudocentaurus</i>	BQL
69.	Lepidoptera	Lycaenidae	<i>Arhopala</i> sp.	BQL
70.	Lepidoptera	Lycaenidae	<i>Castalius rosimon</i>	BTH
71.	Lepidoptera	Lycaenidae	<i>Catochrysops strabo</i>	TDG, SVG
72.	Lepidoptera	Lycaenidae	<i>Cheritra freja</i>	SCH
73.	Lepidoptera	Lycaenidae	<i>Chilades pandava</i>	TDG, BTH
74.	Lepidoptera	Lycaenidae	<i>Dacalana</i> sp.	BTH
75.	Lepidoptera	Lycaenidae	<i>Everes argiades</i>	BTH
76.	Lepidoptera	Lycaenidae	<i>Hypolycaena erylus</i>	SVG
77.	Lepidoptera	Lycaenidae	<i>Jamides celeno</i>	BTH,SVG
78.	Lepidoptera	Lycaenidae	<i>Jamides pura</i>	SVG
79.	Lepidoptera	Lycaenidae	<i>Loxura atymnus</i>	SVG, BQL, TDG
80.	Lepidoptera	Lycaenidae	<i>Spindasis syama</i>	SVG
81.	Lepidoptera	Lycaenidae	<i>Surendra quercetorum</i>	BTH
82.	Lepidoptera	Lycaenidae	<i>Rapala iabus</i>	BQL
83.	Lepidoptera	Lycaenidae	<i>Tarucus callinara</i>	DLN
84.	Lepidoptera	Lycaenidae	<i>Zeltus</i> sp.	HQN
85.	Lepidoptera	Lycaenidae	<i>Zizeeria</i> sp.	BTH
86.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Acraea violae</i>	SVG
87.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Ariadne ariadne</i>	TPH, HQN
88.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Athyma perius</i>	BTH
89.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Cethosia cyane</i>	DLN, BQL
90.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Cirrochroa tyche</i>	DLN

HỘI NGHỊ KHOA HỌC TOÀN QUỐC VỀ SINH THÁI VÀ TÀI NGUYÊN SINH VẬT LẦN THỨ 4

TT	Bộ	Họ	Loài	Vị trí ghi nhận
91.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Cupha erymanthis</i>	BQL
92.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Cyrestis cocles</i>	BQL, HQN
93.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Euthalia cyanipardus</i>	DLN
94.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Euthalia dirtea</i>	BQL
95.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Euthalia evelina</i>	BTH
96.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Euthalia monina</i>	TPH
97.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Euthalia pardalis</i>	BQL, TDG
98.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Euthalia recta</i>	DLN
99.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Hypolimnas bolina</i>	HQN, SVG
100.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Junonia almana</i>	BTH, DLN, SVG
101.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Junonia atlites</i>	SVG, BTH
102.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Junonia iphita</i>	SVG
103.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Junonia lemonias</i>	SCH
104.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Junonia orithya</i>	BQL
105.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Lebadea martha</i>	BQL
106.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Neptis hylas</i>	SCH, HQN
107.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Pandita sinope sinope</i>	BQL
108.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Pantoporia hordonia</i>	BQL, DLN, SVG
109.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Parthenos sylvia</i>	DLN, SCH, SVG
110.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Phalanta phalantha</i>	TDG
111.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Polygonia canace canace</i>	BTH
112.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Polyura athamas</i>	SVG
113.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Tanaecia julii</i>	BQL, DLN, BTH
114.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Tanaecia lepidea</i>	BQL
115.	Lepidoptera	Nymphalidae	<i>Yoma salbina</i>	BTH
116.	Lepidoptera	Papilionidae	<i>Chilasa clytia clytia</i>	DLN, BQL
117.	Lepidoptera	Papilionidae	<i>Graphium agamemnon</i>	BQL, BTH
118.	Lepidoptera	Papilionidae	<i>Graphium doson</i>	BTH, DLN
119.	Lepidoptera	Papilionidae	<i>Graphium megarus</i>	TPH, SVG, SCH
120.	Lepidoptera	Papilionidae	<i>Graphium sarpedon</i>	SVG
121.	Lepidoptera	Papilionidae	<i>Pachliopta aristolochiae</i>	SCH
122.	Lepidoptera	Papilionidae	<i>Papilio demoleus</i>	DLN, BQL, SVG, TPH
123.	Lepidoptera	Papilionidae	<i>Papilio demolion</i>	TDG, TPH
124.	Lepidoptera	Papilionidae	<i>Papilio helenus</i>	DLN, TPH
125.	Lepidoptera	Papilionidae	<i>Papilio mahadeva</i>	BQL
126.	Lepidoptera	Papilionidae	<i>Papilio memnon</i>	TPH
127.	Lepidoptera	Papilionidae	<i>Papilio nephelus</i>	TPH
128.	Lepidoptera	Papilionidae	<i>Papilio polytes</i>	DLN
129.	Lepidoptera	Pieridae	<i>Appias albina</i>	DLN, TDG, BQL
130.	Lepidoptera	Pieridae	<i>Appias libythea</i>	BQL, TDG, SVG

HỘI NGHỊ KHOA HỌC TOÀN QUỐC VỀ SINH THÁI VÀ TÀI NGUYÊN SINH VẬT LẦN THỨ 4

TT	Bộ	Họ	Loài	Vị trí ghi nhận
131.	Lepidoptera	Pieridae	<i>Appias lyncida</i>	DLN
132.	Lepidoptera	Pieridae	<i>Appias paulina</i>	BQL, SVG
133.	Lepidoptera	Pieridae	<i>Catopsilia pomona</i>	DLN, SVG, BQL
134.	Lepidoptera	Pieridae	<i>Catopsilia pyranthe</i>	BQL
135.	Lepidoptera	Pieridae	<i>Catopsilia scylla</i>	TDG, BQL, SVG
136.	Lepidoptera	Pieridae	<i>Delias descombesi</i>	BTH
137.	Lepidoptera	Pieridae	<i>Delias hyparete</i>	BQL
138.	Lepidoptera	Pieridae	<i>Delias pasithoe</i>	TPH
139.	Lepidoptera	Pieridae	<i>Eurema andersonii</i>	BTH, SVG, DLN
140.	Lepidoptera	Pieridae	<i>Eurema hecabe</i>	TPH, DLN
141.	Lepidoptera	Pieridae	<i>Eurema laeta</i>	TDG
142.	Lepidoptera	Pieridae	<i>Eurema sp.</i>	DLN
143.	Lepidoptera	Pieridae	<i>Hebomoia glaucippe</i>	BQL, SVG, DLN
144.	Lepidoptera	Pieridae	<i>Ixias pyrene</i>	BTH, SVG
145.	Lepidoptera	Pieridae	<i>Leptosia nina</i>	BQL, DLN, HQN, TPH, SVG
146.	Lepidoptera	Pieridae	<i>Pareronia anais</i>	BQL, TDG
147.	Lepidoptera	Riodinidae	<i>Abisara abnormis</i>	BTH
148.	Lepidoptera	Satyridae	<i>Coelites nothis</i>	BQL
149.	Lepidoptera	Satyridae	<i>Elymnias hypermnestra</i>	BTH, SVG
150.	Lepidoptera	Satyridae	<i>Lethe confusa</i>	BQL
151.	Lepidoptera	Satyridae	<i>Lethe europa</i>	SCH
152.	Lepidoptera	Satyridae	<i>Melanitis leda</i>	TPH
153.	Lepidoptera	Satyridae	<i>Mycalesis francisca</i>	TPH
154.	Lepidoptera	Satyridae	<i>Mycalesis intermedia</i>	BQL
155.	Lepidoptera	Satyridae	<i>Mycalesis mineus</i>	BTH, DLN
156.	Lepidoptera	Satyridae	<i>Mycalesis perseoides</i>	SVG, BQL
157.	Lepidoptera	Satyridae	<i>Ypthima baldus</i>	BTH
158.	Lepidoptera	Satyridae	<i>Ypthima huebneri</i>	BQL
159.	Lepidoptera	Satyridae	<i>Ypthima norma</i>	SVG
160.	Lepidoptera	Satyridae	<i>Ypthima savara</i>	BQL
161.	Lepidoptera	Satyridae	<i>Ypthima sobrina</i>	SVG
162.	Lepidoptera	Satyridae	<i>Ypthima yunosukei</i>	BQL
163.	Lepidoptera	Uraniidae	<i>Lyssa zampa</i>	DLN
164.	Mantodea	Mantidae	<i>Mantis religiosa</i>	BAN
165.	Odonata	Gomphidae	<i>Ictinogomphus decoratus</i>	SCH
166.	Odonata	Chlorocyphidae	<i>Heliocypha sp.</i>	SVG
167.	Odonata	Coenagrionidae	<i>Aciagrion borneense</i>	BTH
168.	Odonata	Libellulidae	<i>Brachithemis contaminata</i>	BTH
169.	Odonata	Libellulidae	<i>Diplacodes nebulosa</i>	BTH
170.	Odonata	Libellulidae	<i>Nannophya pygmaea</i>	BTH, BQL

TT	Bộ	Họ	Loài	Vị trí ghi nhận
171.	Odonata	Libellulidae	<i>Neurothemis fluctuans</i>	BTH
172.	Odonata	Libellulidae	<i>Neurothemis fulvia</i>	BTH
173.	Odonata	Libellulidae	<i>Orthetrum sabina</i>	BQL
174.	Odonata	Libellulidae	<i>Potamarcha congener</i>	BTH
175.	Odonata	Libellulidae	<i>Pantala flavescens</i>	SVG
176.	Odonata	Libellulidae	<i>Rhyothemis obsolescens</i>	SVG
177.	Odonata	Libellulidae	<i>Rhyothemis phyllus</i>	BTH
178.	Odonata	Libellulidae	<i>Tholymis tillarga</i>	BTH
179.	Odonata	Libellulidae	<i>Trithemis aurora</i>	BTH
180.	Odonata	Libellulidae	<i>Urothemis signata</i>	BTH
181.	Orthoptera	Acrididae	<i>Acrida</i> sp.	BTH
182.	Orthoptera	Acrididae	<i>Oxya chinensis</i>	SVG, BTH, DLN
183.	Orthoptera	Acrididae	<i>Quilta orizae</i>	SVG
184.	Orthoptera	Gryllidae	<i>Gryllulus chinensis</i>	BTH

Chú thích: BAN: Điểm đặt bẫy đèn tại Ban Quản lý Khu BTTN Tàkóu; BTH: Tuyển khảo sát trong khu vực Bung Thị; BQL: Tuyển khảo sát tại Ban Quản lý Khu BTTN Tàkóu; CHC: Điểm đặt bẫy đèn tại bung Thị; DLN: Tuyển khảo sát theo đường mòn lên núi Tàkóu; HQN: Tuyển khảo sát từ chùa Dưới qua đèo Hải Quân xuống chân núi; NHG: Điểm đặt bẫy đèn tại nhà ga cáp treo trên núi; PHT: Điểm đặt bẫy đèn tại tượng Phật nằm; SCH: Tuyển khảo sát ven suối chùa Dưới đến chân núi; SVG: Tuyển khảo sát qua khu vực suối Vàng - suối Dứa; TDG: Tuyển khảo sát trong khu vực dãy Tà Đặng; TPH: Tuyển khảo sát từ nhà ga cáp treo trên núi lên tượng Phật nằm.

Trong số các loài được tìm thấy tại Khu BTTN Tàkóu, một số loài có những ghi nhận đáng chú ý như sau:

Tirumala gautama: Xếp hạng LC (Least Concern) trong Danh lục Đỏ IUCN 2010 nhưng không có mặt trong Sách Đỏ Việt Nam (2007). Mặc dù vậy, rất ít các khảo sát về đa dạng bướm ngày tại Việt Nam có ghi nhận sự hiện diện của *T. gautama*. Tại Khu BTTN Tàkóu, loài chỉ được ghi nhận hiện diện với số lượng cá thể cao ở khu vực suối Vàng, trong khi ở các tuyến khảo sát khác, chúng chỉ hiện diện với số lượng cá thể thấp. Như vậy, có nhiều khả năng đây là loài có vùng phân bố hẹp. Do đó, để có thể bổ sung cơ sở dữ liệu cho *T. gautama*, cần nghiên cứu kỹ hơn đối tượng này.

Tirumala limniace: Sử dụng cây Trâm hùng *Raphistemma hooperianum* (Asclepiadaceae) làm cây chủ. Đây là cây được người dân địa phương dùng làm thuốc và xếp vào bậc EN trong Danh lục Đỏ Việt Nam 2007 [6]. Như vậy, sự phụ thuộc của *T. limniace* vào *R. hooperianum* và mức độ nguy cấp của loài *R. hooperianum* làm cho loài bướm *Tirumala limniace* đáng được quan tâm.

Acraea violae: Ngoài Nhân lồng *Passiflora foetida* L. (Passifloraceae), *A. violae* còn sử dụng cây Đông hầu *Turnera ulmifolia* L. (Turneraceae) làm cây chủ. Đây là ghi nhận mới, bổ sung thông tin về cây chủ cho loài này. Tuy nhiên, hiện tượng này chỉ được ghi nhận ở vườn hoa trong khu vực nhà ga cáp treo dưới chân núi Tàkóu. Việc *A. violae* sinh sản trên Đông hầu không phổ biến như trên Nhân lồng. Nguyên nhân có thể do Đông hầu là cây nhập vào trồng làm cảnh trong vườn nên không hiện diện rộng rãi như cây bản địa. Mặt khác, việc sử dụng thuốc bảo vệ thực vật trong vườn có thể ảnh hưởng đến sự sinh sản của *A. violae*.

Cethosia cyane: Theo một số tác giả, loài này có cây ký chủ là cây Qua quạ *Adenia viridiflora* Craib. (họ Passifloraceae). Tuy nhiên, tại Khu BTTN Tàkóu chưa ghi nhận điều này.

Nannophya pygmaea: là loài chuồn chuồn nhỏ nhất trong họ Libellulidae. Ở Việt Nam, các ghi nhận về sự có mặt của *N. pygmaea* rất ít, hiện chỉ thấy công bố ở VQG Phú Quốc. Tại Khu BTTN Tàkóu, *N. pygmaea* có khu vực phân bố rất hạn hẹp. Loài được ghi nhận chỉ ở 3 khu vực: suối Dừa, vùng đất ngập nước trước Ban Quản lý và bưng Thị. Các khu vực này đều chịu tác động mạnh từ người dân địa phương với các hoạt động như khai thác cát, lập vườn thanh long, sử dụng thuốc bảo vệ thực vật cho các vườn thanh long và ruộng lúa và dùng điện bắt cá. Các hoạt động này đều có thể có tác động tiêu cực đến sự sống của côn trùng thủy sinh nói chung và *N. pygmaea* nói riêng.

III. KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ

Tại Khu BTTN Tàkóu đã ghi nhận được 184 loài thuộc 7 bộ Coleoptera, Hemiptera, Homoptera, Lepidoptera, Mantodea, Odonata và Orthoptera. Bộ Lepidoptera là bộ có số lượng loài ghi nhận được nhiều nhất. Năm loài đáng chú ý gồm *Tirumala gautama*, *Tirumala limniace*, *Acraea violae*, *Cethosia cyane* và *Nannophya pygmaea*. Trong đó, *T. gautama* là loài có mặt trong Danh lục Đỏ IUCN, cần có những khảo sát nhằm bổ sung thông tin và *N. pygmaea*, loài chuồn chuồn nhỏ nhất họ Libellulidae, cần được lập kế hoạch bảo vệ vùng phân bố.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. **Bland R. G., Jaques H. E.**, 1978: How to know the insects, 3rd edition, Wm. C. Brown Company Publishers, USA.
2. **Ek-Amnuay P.**, 2008: Beetles of Thailand, 2nd edition, Printing Business Division, Thailand.
3. **Orr A.G.**, 2005: Dragonflies of Peninsular Malaysia and Singapore, Natural History Publications (Borneo), Kota Kinabalu.
4. **Phạm Hồng Thái, Tạ Huy Thịnh**, 2004: *Tạp chí Sinh học*, 26(3A): 57 - 60.
5. **Pinratana B.A., J. N. Eliot**, 1996: Butterflies of Thailand, Viratham Press, Thailand.
6. **Trương Anh Thơ, Đinh Hoàng Dũng, Vũ Ngọc Long, Lưu Hồng Trường**, 2009: Báo cáo Khoa học về Sinh thái và Tài nguyên sinh vật, NXB. Nông nghiệp, Hà Nội: 1091 - 1096.
7. **Yoon J., J. M Nam, H. Kim, Y. J. Bae, J. G. Kim**, 2010: *Environmental Entomology*, 39(2): 278 - 285.

INSECT DIVERSITY IN TÀKÓU NATURAL RESERVE, BINH THUAN PROVINCE

DANG VIET DAI, HOANG MINH DUC, LUU HONG TRUONG

SUMMARY

A total of 184 species belonging to 7 orders were found in Tàkóu Natural Reserve. Among them, *Tirumala gautama* is assessed as Least Concern in IUCN Red List 2010 and *Nannophya pygmaea* is the smallest dragonfly in Libellulidae. They need further research and conservation plans. Other species recorded on their host plants are *Tirumala limniace*, *Acraea violae*, and *Cethosia cyane*.